

Németh Gyula¹

Az állam működése szempontjából kiemelten fontos orosz különleges és titkosszolgálatok bemutatása napjainkban a működésüket meghatározó jogszabályok alapján

The Russian Special and Intelligence Services of Critical Importance to State Operations: An Overview Based on Current Legislation

A Szovjetunió felbomlását követően az orosz különleges és titkosszolgálatok (szolgálatok) életében – ahogy az állam és a gazdaság szinte minden területén – a folyamatos átstrukturálások voltak a jellemzők, az új állami intézmények kialakítása és a meglévők átalakítása hosszú időt vett igénybe. Az új jogi és adminisztratív struktúrák kidolgozása és bevezetése prioritást élvezett, és a szolgálatok szabályozása ennek a folyamatnak csak egy része volt.

Jelen publikáció célja, hogy bemutassa Oroszország szolgálatainak helyét és szerepét az államban a működésüket meghatározó jogszabályok alapján.

Kulcsszavak: Oroszország, szolgálatok, titkosszolgálat, különleges szolgálat, FSZB, SZVR, GU, GUSZP, FSZO

Following the break-up of the Soviet Union, the Russian special and secret services, like almost all areas of the state and economy, were characterised by constant restructuring. The development and introduction of new legal and administrative structures was a priority, and the regulation of the services was only part of this process.

The aim of this publication is to describe the role of Russia's services in the state on the basis of the laws governing their operation.

Keywords: Russia, secret services, special services, FSB, SVR, GU, GUSP, FSO

¹ Katonai műszaki tudományok doktora, PNBSZ Tudományos Innovációs Fórum, e-mail: gyula1105@gmail.com

Előzmények

Az Oroszországi Föderáció szolgálatainak története visszanyúlik egészen a cári Oroszország időszakáig (Ohrana). Ezen szervezetek az orosz, később szovjet történelemben az állam belpolitikai folyamatai alakításának aktív és tevékeny szereplői voltak. Alapvetően az Orosz Birodalom cári rendszerének a bukása – kisebb részben – az Ohrana kevésbé hatékony működésének is köszönhető volt (Sztolipin miniszterelnök 1911. szeptember 1-jei, vagy például Grigorij Raszputyin 1916. december 30-i meggyilkolása, de ide tartozik az anarchista szervezetek képességeinek alulértékelése, fölöttük a kontroll elvesztése is). Miután a cári rendszer megbukott, az Ohranát mint titkosrendőrséget (titkosszolgálatot), szinte azonnal megszüntették, és helyette (annak bázisán) kronológiai sorrendben az alábbi szervezeteket hozták létre:

- 1917–1922 Cseka Összoroszági Rendkívüli Bizottság – Всероссийская чрезвычайная комиссия (ВЧК);²
- 1923–1934 OGPU Egyesített Állami Politikai Igazgatóság – Объединённое государственное политическое управление (ОГПУ);³
- 1934–1943 NKVD Szovjetunió Belügyi Népbiztossága – Народный комиссариат внутренних дел СССР (НКВД);⁴
- 1943–1954 NKGB/NKVD – MGB Állami Népbiztosság Народный комиссариат государственной безопасности (НКВД) – Szovjetunió Állambiztonsági Minisztériuma Министерство государственной безопасности СССР (МГБ);
- 1954–1991 KGB Állambiztonsági Bizottság – Комитет государственной безопасности (КГБ).⁵

A Szovjetunió megalakítása után a publikáció témája vonatkozásában az alábbi belpolitikai eseményeket emelem ki:

- Lenin halála (1921. 01. 21),
- hatalmi harc a pártvezetőségen belül (1924–1929),
- nagy tisztogatás (1934–1939),
- a második világháború (1939–1945),
- Sztálin halála (1953. 03. 05).

A hatalmi erőviszonyok változásainak megfelelően a mindenkori vezetés az állambiztonsági/szolgálati szerveket átszervezte. Több esetben azért volt erre szükség, mert az aktuális állambiztonsági vezető és a szervezet túlzott hatalomra tudott szert tenni. Jó példa erre, amikor az Összoroszági Rendkívüli Bizottság (Cseka) olyan felhatalmazással rendelkezett, hogy gyakorlatilag tárgyalás nélkül, helyszíni kivégzéseket tarthatott.⁶ Sztálin 1953-ban bekövetkezett halálát követően Nyikita Szergejevics Hruscsov az elsők

² Президентская Библиотека: Образована Всероссийская Чрезвычайная Комиссия (ВЧК) [é. n.].

³ ФСБ: 100 лет образования ОГПУ [é. n.]

⁴ Руководители Центрального Аппарата НКВД СССР [é. n.]

⁵ Президентская Библиотека: Образована Всероссийская чрезвычайная комиссия (ВЧК) [é. n.].

⁶ RÁTKOVSKIJ 2007. Сеп. 2, вып. 2

között távolította el a hatalomból Lavrentyij Pavlovics Beriját, az NKVD vezetőjét, majd nyíltan bírálni kezdte az NKVD korábbi funkcionális tevékenységét.⁷

Hruscsov ideje alatt, 1954. március 13-án alapították meg a KGB-t és a szervezeti átalakításokon túl az egyik legfontosabb változás az állambiztonsági szervet érintően annak besorolása volt, ugyanis a szervezet elődjeivel ellentétben nem kormányon belüli minisztérium volt, hanem a kormány alá tartozó bizottság. Ezen átszervezés célja egyértelműen a KGB hatalmának csökkentése volt. Az akkori politikai elit joggal tarthatott attól, hogy az állambiztonsági szervezet nem a munkájukat fogja segíteni, hanem a hatalmi harcok egyik tevékeny szereplője lesz. Az új állambiztonsági szerv helye a kormány alárendeltségében lényegében 1991. december 3-ig fennmaradt, a rövid átmeneti időre jogállását megváltoztatták szövetségi köztársasági minisztériumira (annak érdekében, hogy területi szereket is tudjon működtetni), és létrehozták a Külső Hírszerző Szolgálatot (külső polgári hírszerzés).⁸

Szolgálatok a rendszerváltást követően Oroszországban

Miután a Szovjetunió 1991. december 26-án felbomlott, az Oroszországi Föderáció gazdaságára, honvédelmére és államigazgatására a bizonytalanság és a folyamatos átszervezés volt jellemző. Nem volt ez másképp a szolgálatok esetében sem. Majdhogynem évente kerültek átszervezésre a szolgálatok, például 1992-ben a Biztonsági Minisztériumba szervezték a polgári titkosszolgálatokat, majd 1993. december 21-én a 2233. számú elnöki rendelettel (Указ Президента РФ № 2233) meg is szüntették a tárcát, egyúttal létrehozták a Szövetségi Elhárító Szolgálatot, amelyet másfél év után megszüntettek.⁹

A fentiek alapján feltételezhető, hogy a Szovjetunió felbomlását követően, a politikai elit nem tudta pontosan meghatározni, hogy milyen struktúrában kívánja az ország biztonságáért felelős szerveket működtetni. Ennek alapvetően két fő oka lehetett: az első, a kapkodásból és szakmai felkészületlenségből eredő kompetenciák hiánya, a második a korábbi beidegződések következményei, azaz tarthattak attól a politikai szereplők, hogy ezen szervezeteket az éppen hatalmon lévők ellenük is felhasználhatják. Úgy gondolom, hogy éppen ezért az újonnan megalakult orosz politikai vezetés is tartott attól, hogy egy szervezetében erős szolgálati struktúra veszélyt jelenthet annak hatalmára, ezért próbálták azt úgy elhelyezni az államigazgatásban, hogy a szolgálatok kellő potenciállal rendelkezzenek, azonban a politikai elitre veszélyt ne jelenthessenek.

Oroszország szolgálatai napjainkban

Oroszországban jelenleg alapvetően öt kiemelten fontos szolgálat létezik az alábbiak szerint.¹⁰

- Szövetségi Biztonsági Szolgálat (FSZB) – Федеральная служба безопасности (ФСБ);

⁷ ANTONOV 2019.

⁸ ANTONOV 2019.

⁹ Указ Президента Российской Федерации от 21.12.1993 г. № 2233.

¹⁰ Правительство России: Министерства и ведомства 2024.

- Külső Hírszerző Szolgálat (SZVR) – Служба Внешней Разведки (СВР);
- Vezérkar Főcsoportfőnöksége (GU, korábban GRU) – Главное Управление (ГУ);
- Oroszországi Föderáció Elnökének Speciális Programjai Főcsoportfőnöksége (GUSZP) – Главное управление специальных программ Президента Российской Федерации (ГУСП);
- Szövetségi Őrszolgálat (FSZO) – Федеральная служба охраны (ФСО).

A fentebb felsorolt öt szervezet működését a rájuk vonatkozó jogszabályok határozzák meg, így a publikáció ezen törvények és utasítások alapján mutatja be az orosz szolgálatok működését és feladatait, nem pedig a sajtóban megjelent, nem megerősíthető információkat veszi alapul.

Szövetségi Biztonsági Szolgálat (FSZB)

1995. április 3-án Borisz Jelcin államfő aláírta az Állami Duma (orosz törvényhozás) által, 1995. február 22-én megszavazott, 40. számú, az Oroszországi Föderáció Szövetségi Törvénye a Szövetségi Biztonsági Szolgálatról (Федеральный закон от 03.04.1995 г. № 40-ФЗ). A törvény jelenleg is hatályos – azóta többször módosították. A módosítások elsődleges célja volt alkalmazkodni a megváltozott külső körülményekhez, valamint javítani a működési feltételeket. Legutóbb 2024. február 26-án volt módosítása – és alapjául szolgál az FSZB működésének.¹¹

Alapvetően az FSZB Oroszország elhárító szerve, amely feladatkör a vonatkozó jogszabályból is kiolvasható, azonban a nyugati szolgálatokkal ellentétben határőrizeti feladatokat is ellát. Fontos kiemelni, hogy – a jogszabályban nem részletezett – különböző tudományos egységekkel is rendelkezik a Szövetségi Biztonsági Szolgálat, vélhetően azért, hogy a 21. század technológiai kihívásainak meg tudja felelni.

Az FSZB szervezeti felépítése – a nemzetközi trendeknek megfelelően – nem publikus, így annak felépítéséről a szolgálat működését meghatározó törvényből, valamint a szervezet honlapján megtalálható közzétett nyílt információkból lehet következtetéseket levonni.¹²

A törvény szerint az FSZB alá az alábbi szervezeti elemek és önálló szervek tartoznak:¹³

- Szövetségi végrehajtó szerv, amelynek feladata a biztonság garantálása;
- az Oroszországi Föderáció egyes régióiban és területeiben található végrehajtói csoportfőnökségek, osztályok;
- szövetségi végrehajtó szerv csoportfőnökségei;
- Az Oroszországi Föderáció Fegyveres Erőinél és további fegyveres alakulatoknál és ellenőrző szerveknél található szervezeti elemek;
- határőrizettel foglalkozó szervek;
- a törvényben nem részletezett biztonsági szervek;
- repülő alegységek;
- különleges kiképző központok, oktatási és tudományos egységek;
- igazságügyi és szakértői szervek;

¹¹ Федеральный закон от 03.04.1995 г. № 40-ФЗ.

¹² История создания: Федеральная Служба Безопасности [é. n.].

¹³ Федеральный закон от 03.04.1995 г. № 40-ФЗ.

- egészségügyi egységek;
- katonai építő- és egyéb kiszolgáló egységek;
- a törvényben nem részletezett vállalkozások;
- Kriptográfiai Akadémia.

Külső Hírszerző Szolgálat (SZVR)¹⁴

1995. december 8-án az Állami Duma jóváhagyta, 1996. január 10-én Borisz Jelcin aláírta az 5-F3 (ФЕДЕРАЛЬНЫЙ ЗАКОН ОТ 10.01.1996 N 5-ФЗ) számú törvényt, amely meghatározta az Oroszországi Föderáció Külső Hírszerző Szolgálatának működését.

Az SZVR célja

Az SZVR céljait a vonatkozó jogszabály az alábbiak szerint határozza meg.¹⁵

- Az SZVR legfőbb célja, hogy Oroszország elnökét, kormányát és a Szövetségi Gyűlést olyan hírszerzési információkkal lássa el, amelyek elősegítik a politikai, gazdasági, tudományos, védelmi, műszaki és környezetvédelmi területeken a döntéshozatalait;
- Oroszországi Föderáció biztonságpolitikájának végrehajtását segítő feltételek biztosítása;
- Oroszország tudományos, technológiai, gazdasági és katonai-technikai biztonsága fejlődésének elősegítése.

Az SZVR feladatai¹⁶

- Külföldi államokkal, szervezetekkel, személyekkel kapcsolatos információk, szándékok, tervek megszerzése és feldolgozása;
- az Oroszországi Föderáció biztonsága szavatolásának érdekében hozott intézkedések végrehajtása, illetve végrehajtásának segítése.

Az SZVR hatásköre, jogosítványai¹⁷

- Bizalmi együttműködés és kapcsolatok kialakítása olyan személyekkel, akik önként hozzájárulnak ezen tevékenységhez;
- Oroszország hírszerző ügynökségei szervezeti elemei, személyei, helyiségei, járművei részére titkos dokumentumok elkészítése és felhasználása;
- személyzeti intézkedések, alkalmazottak „titkosítása”;
- titkosszolgálati tevékenységet végző szervekkel való együttműködés;

¹⁴ Федеральный закон от 10.01.1996 N 5-ФЗ.

¹⁵ Федеральный закон от 10.01.1996 N 5-ФЗ.

¹⁶ Федеральный закон от 10.01.1996 N 5-ФЗ.

¹⁷ Федеральный закон от 10.01.1996 N 5-ФЗ.

- az Oroszországi Föderáció végrehajtó hatóságaival, intézményeivel, vállalkozásaival és szervezeteivel szükséges együttműködési megállapodások megkötése a hírszerzési tevékenység folytatása érdekében;
- az Oroszországon kívül található intézményekben a műszaki és fizikai védelem kialakítása, valamint a titkos információs csatornák kialakítása;
- Oroszország területén kívül található állami intézmények alkalmazottai és azok családtagjai részére a biztonság biztosítása;
- olyan személyek és azok családtagjai számára biztonságot garantálni, akik Oroszország területén kívül találhatóak és államtitkot képző információkhoz férnek hozzá;
- külföldi államok hírszerző és kémelhárító szolgálataival történő együttműködés;
- kutatóközpontok, oktatási intézmények, továbbképző intézmények és archívumok létrehozása, továbbá speciális kiadványok kibocsátása;
- a szervezet saját biztonságának biztosítása, ideértve az információbiztonságot;
- Oroszország külföldi hírszerző ügynökségei működéséhez szükséges szervezeti struktúrák kialakítása.

Információbiztonság

A vonatkozó jogszabály szerint az SZVR saját maga alakíthatja ki és üzemeltetheti azokat az információs rendszereket – ideértve az adatátvitelt is –, amelyek működéséhez elengedhetetlenek. Ez alól kivételt képeznek a kriptográfiai biztonsági intézkedések.¹⁸

Az SZVR működését meghatározó jogszabályból megállapítható, hogy a szervezet feladata kizárólag a külföldi célú hírszerzésre irányul, amelyhez a törvény nagyfokú szabadságot biztosít. Lényegében a kriptográfiai biztonsági intézkedéseken kívül, saját maga alakíthatja ki a működéséhez szükséges teljes struktúráját.

Vezérkar Főcsoportfőnöksége (GU – katonai hírszerzés)¹⁹

Az orosz katonai hírszerzés (GU) az Oroszországi Föderáció Fegyveres Erőinek szervezeti struktúrájába tagozódik be mint a Vezérkar Főcsoportfőnöksége. 2010 előtt a szervezetet Felderítő Főcsoportfőnökségének hívták, hivatalos rövidítése a GRU volt. Amennyiben a hírszerzést mint tevékenységet polgári és katonai dimenzióra osztjuk, úgy a GU működése utóbbi hírszerzési tevékenységbe sorolandó. Oroszországban a GU látja el kizárólagosan a katonai hírszerzést.

Szemben az FSZB-vel és az SZVR-rel, a GU a védelmi miniszter alá és az Oroszországi Föderáció fegyveres erőibe tagozódik.

¹⁸ Федеральный закон от 10.01.1996 N 5-ФЗ.

¹⁹ Указ Президента Российской Федерации от 23.07.2013 г. № 631.

A GU célja

A GU elsősorban – de nem kizárólagosan – olyan jellegű információkat kíván megszerezni, amelyekkel az Oroszországi Föderáció fegyveres erőit tudja támogatni, szemben a polgári hírszerzés szerveivel, amelyek tevékenysége elsősorban politikai jellegű információ-szerzésre irányulnak. A fentiek mellett a GU feladatának részét képezi az úrkutatással kapcsolatos információk megszerzése és a rádióelektronikai felderítés, amellyel segíti az fegyveres erőket.

A GU működését meghatározó jogszabály az Oroszországi Föderáció fegyveres erők és Védelmi Minisztérium tevékenységének elősegítésén túl ugyanazokat a feltételeket támasztja a szervezettel szemben, mint az SZVR-rel az alábbiak szerint.²⁰

- A GU célja, hogy Oroszország elnökét, kormányát és a Szövetségi Gyűlést olyan hírszerzési információkkal lássa el, amelyek segítik őket a politikai, gazdasági, tudományos, védelmi, műszaki és környezetvédelmi területeken a döntéshozatalban;
- Az Oroszországi Föderáció biztonságpolitikájának végrehajtását segítő feltételek biztosítása;
- Oroszország tudományos, technológiai, gazdasági és katonai-technikai biztonsága fejlődésének elősegítése.

Az Oroszországi Föderáció Elnökének Speciális Programjai Főcsoportfőnöksége (GUSZP)²¹

A GUSZP a végrehajtói hatalom szövetségi szervezete (szövetségi ügynökség), amely a saját kompetenciáin belül előkészíti, támogatja az elnök mozgósításra való felkészítéssel és mozgósítással kapcsolatos jogköreit, feladatait.

A feladatait és kérdésköreit e szervezetnek a 2017. december 31-én kiadott 651-es számú Elnöki rendelet (Указ Президента РФ от 31 декабря 2017 г. N 651) szabályozza részletesen. Ezen rendelet lényegében az alábbiakat szabályozza, illetve főbb feladatainak a következőket határozza meg:

- átalakítani az Elnöki Speciális Létesítmények Szolgálatát Főcsoportfőnökséggé;
- ellátni és előkészíteni a teljes állami apparátus mozgósításával kapcsolatos feladatokat, annak feltételeit megteremteni;
- kijelölni azokat az objektumokat, amelyek szerepet kapnak a mozgósítási feladatok végrehajtásában;
- megalakítani a mozgósítás anyagi-technikai feltételeit, felhalmozni a mozgósítási készleteket;
- ellenőrzési feladatok végrehajtása;
- állami és egyéb szereplők felkészítése a mozgósítással kapcsolatos teendőik végrehajtására;
- normák és egyéb szervezetszabályozó intézkedések kiadása a GUSZP tevékenységének támogatása érdekében.

²⁰ Федеральный закон от 31.05.1996 г. № 61-ФЗ.

²¹ Указ Президента РФ от 31 декабря 2017 г. N 651.

A néhány kiemelt feladatból jól látszik, hogy e szervezet legfőbb feladata az állami struktúrák és szervezetek mozgósításának előkészítése és szükség szerinti végrehajtása, az érintett szervezetek ezirányú felkészítése, amellyel közvetett módon segítik a társzolgálatok működését. Békeidőben rendelkezésre állnak az anyagi, technikai, pénzügyi és személyi feltételek, az elnök alá történő besorolás pedig megadja a tekintélyét és súlyát a Főcsoportfőnökségnek, hogy terveit és a felkészítéssel kapcsolatos feladatait a teljes állami apparátusra kiterjedően meg tudja valósítani.

Szövetségi Őrszolgálat (FSZO)

1996. május 127-én fogadták el azt a törvényt (Федеральный закон от 27.05.1996 г. № 57-ФЗ), amely alapja lett az FSZO megalakításának. Fő feladata az állami épületek, objektumok valamint az e törvényben meghatározott személyek (állami vezetők) védelme, amelyet jogi, adminisztratív, operatív, technikai és rezsimentézések együttes alkalmazásával hajt végre. Az FSZO a végrehajtói hatalom szövetségi jogállású szervezete, amely a feladatait közvetlenül és területi szervei útján végzi.²²

Főbb feladatai:²³

- a hatáskörébe tartozó objektumok, épületek biztonságának megszervezése és biztosítása az állandó és ideiglenesen kijelölt helyeiken, valamint a közlekedési útvonalakon. Védelmet biztosítani az Elnöknek, az állami vezetőknek, a szövetségi tisztségviselőknek, és a külföldi küldöttségek tagjainak oroszországi tartózkodásuk idejére;
- előrejelzések készítése a létfontosságú nemzetbiztonsági érdekeket érintő veszélyekről, azok kiszűrése és leküzdése;
- figyelmeztetések, jelzések megküldése a tudomására jutott veszélyekről az érintett objektumok, épületek és az azokat övező területek biztonságáért felelős szervezeteknek;
- a hatáskörükbe tartozó épületek közvetlen védelme;
- a terrorizmus elleni harcban való aktív részvétel;
- az állami szervezetek összeköttetésének, információáramlásának megszervezése, végrehajtása, koordinációs feladatok megszervezése a területhez tartozó szervezeteket érintően;
- különleges jogrendi és hadiállapottal kapcsolatos feladatok végrehajtása;
- saját védelmének megszervezése.

A feladatokból egyértelműen látszik, hogy az elnök védelme mellett kiemelt figyelmet fordítanak a teljes állami apparátus és az állam működése szempontjából létfontosságú szerepet betöltő létesítmények biztonságának megszervezésére, az ellenük irányuló támadások megakadályozására, a terrorizmus elleni harcra. Ezek szintén nem titkosszolgálati feladatok, viszont közvetlenül és közvetve is támogatják a titkosszolgálatok működését,

²² Федеральный закон от 27.05.1996 г. № 57-ФЗ.

²³ Федеральный закон от 27.05.1996 г. № 57-ФЗ.

elemzéseik, előrejelzéseik, kapcsolatrendszerük hasznosak lehetnek bizonyos döntések meghozatalában.

Összegzés

A Szovjetunió felbomlását követően új helyzet állt elő, ahogy az állam számos területén, úgy a szolgálatok életében is folyamatosak voltak az átszervezések. Az új politikai elit – vélhetően a korábbi időszak tapasztalatait figyelembe véve – olyan, az állam biztonságát garantálni képes szolgálatokat akart létrehozni, amelyek kellő potenciállal rendelkeznek, azonban mégsem jelentenek veszélyt a vezetésre és a politikai elit egyéb szereplőire.

Jelenleg Oroszországban az állam működése szempontjából 5 kiemelten fontos szolgálat működik, amelyek közül az FSZB az elhárításért és a határőrizetért, az SZVR a hírszerzésért, a GU a katonai felderítésért, a GUSZP a mozgósításért, az FSZO pedig az állam működése szempontjából kiemelten fontos személyek és objektumok védelméért felelős.

Oroszország két legerősebb polgári titkosszolgálata az elhárításért felelős FSZB és a hírszerzésre felhatalmazott SZVR. A szervezetek működését meghatározó törvényt előbbi esetében 1995-ben, utóbbi esetében 1996-ben írta alá az államfő, ami arra enged következtetni, hogy több évbe is beletelt a politikai elitnek, mire meg tudta határozni az új államrendben a titkosszolgálatok helyét és szerepét. Egyébként ez nem meglepő, hiszen a Szovjetunió szétesése, a gazdasági és szociális kérdések kezelése, a nemzetiségek elégedetlenségének csillapítása folyamatos kihívásokat jelentett az ország vezetése számára.

A GU kizárólagosan jár el a katonai hírszerzés területén mint erre felhatalmazott szerv, célja jogszabály szerint elsősorban, hogy az Oroszországi Föderáció fegyveres erőt és a Védelmi Minisztériumot segítse információkkal, azonban feladatként megjelenik az orosz elnök és a kormány információkkal történő ellátása is.

A GUSZP és az FSZO szintén kiemelten fontos szolgálatokként működnek Oroszországban, azonban feladatrendszerük viszonylag szűk köre, jelentőségük és súlyuk korántsem akkora, mint a korábban felsorolt titkosszolgálatoké, amely a rájuk vonatkozó jogszabályból is egyértelműen kitűnik.

Figyelembe véve a szolgálatok működése alapjául szolgáló törvényeket, ha azok szervezeti ábrája nem is, de feladatrendszerük és elhelyezkedésük az államigazgatás szervezetrendszerében megállapítható, kikövetkeztethető.

Összességében: a szolgálatok az 1800-as évek végétől Oroszország történelmében meghatározó szerepet töltenek be, feladatkörük folyamatosan bővült, mint minden országban, úgy Oroszországban is kiemelt szerepet kapnak az állami vezetők és állami struktúrák védelme, valamint az ország biztonságát veszélyeztető tényezők feltárása, elhárítása. A Szovjetunió idején a hatalmi harcokban a szolgálatok tevékenyen részt vettek, ami a represszió (nagy tisztogatás) alatt csúcsondott ki, de Sztálin halála után is Hruscsov első dolga volt Berija letartóztatása, majd kivégeztetése, mivel az NKVD maga is képes lett volna a fegyveres hatalomátvételre.

A fentiek, valamint egyéb külső és belső körülmények miatt gyakoriak voltak az átalakítások és átszervezések, szervezeti értelemben konszolidációt a KGB megalapítása hozott.

Kijelenthető, hogy a Szovjetunió utáni Oroszországnak több év kellett, mire ki tudta alakítani a számára ideális szervezeti struktúrában a szolgálatok működését, valamint hozzárendelni az ehhez szükséges jogszabályi környezetet és felhatalmazást.

Felhasznált irodalom

- ANTONOV, Szergej (2019): Кто, когда и зачем придумал Комитет государственной безопасности. [Ki, mikor és miért találta ki az Állambiztonsági Bizottságot]. Online: <https://histrf.ru/read/articles/kto-koghda-i-zachiem-pridumal-komitiet-ghosudarstviennoi-biezopasnosti>
- РАТКОВСКИЙ, Пя (2007): Эволюция института смертной казни в первый год советской власти. Вестник Санкт-Петербургского университета. 2007. Сер. 2, вып. 2
ФСБ: 100 лет образования ОГПУ [é. n.]. [FSZB: 100 éve alakult az OGPU]. Online: www.fsb.ru/fsb/history/archival_material/100_let_OGPU.htm
- История создания: Федеральная Служба Безопасности [é. n.]. [A létrehozás története: Szövetségi Biztonsági Szolgálat]. Online: www.fsb.ru/fsb/history.htm
- Правительство России: Министерства и ведомства (2024). [Oroszország Kormánya: Minisztériumok és országos hatóságok]. Online: <http://government.ru/ministries/>
- Президентская Библиотека: Образована Всероссийская чрезвычайная комиссия (ВЧК) [é. n.]. [Elnöki Könyvtár: Létrejött az Összoroszországi rendkívüli Bizottság (VCSK)]. Online: www.prilib.ru/history/619826
- Руководители Центрального Аппарата НКВД СССР [é. n.]. [A Szovjetunió NKVD Központi Apparátusának vezetői]. Online: <http://old.memo.ru/history/nkvd/kto/centr.htm>

Jogi források

- Федеральный закон от 03.04.1995 г. № 40-ФЗ. [Szövetségi törvény]. Online: www.kremlin.ru/acts/bank/7696
- Федеральный закон от 10.01.1996 N 5-ФЗ. Online: <https://rulaws.ru/laws/Federalnyy-zakon-ot-10.01.1996-N-5-FZ/>
- Федеральный закон от 31.05.1996 г. № 61-ФЗ. Online: www.kremlin.ru/acts/bank/9446
- Федеральный закон от 27.05.1996 г. № 57-ФЗ. Online: www.kremlin.ru/acts/bank/9434
- Указ Президента Российской Федерации от 21.12.1993 г. № 2233. [Az Oroszországi Föderáció Elnökének Rendelete]. Online: www.kremlin.ru/acts/bank/5109
- Указ Президента Российской Федерации от 23.07.2013 г. № 631. Online: www.kremlin.ru/acts/bank/37481/page/2
- Указ Президента РФ от 31 декабря 2017 г. N 651. Online: <https://base.garant.ru/71848866/>